

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 4(10) 2023

Київ – 2023

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 4(10) 2023

Kiev – 2023

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»:
журнал. 2023. № 4(10) 2023. С. 898

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 01.05.2023, № 1/5-23)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волошенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Вукілова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України (Дніпро, Україна);
- ✚ Головня Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)

- ✚ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✚ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✚ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✚ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✚ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методику її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✚ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✚ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✚ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✚ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✚ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✚ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✚ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✚ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант(м. Дніпро, Україна)
- ✚ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

- Lipisovetska O.M., Levrenchuk T.S., Malchenko M.S.** 16
*DIE HAUPTTHEMA DES DRAMAS «FURCHT UND ELENDE
DES DRITTEN REICHS» – DAS THEMA DER ANGST*
- Zaitseva M.O.** 24
*LINGUISTIC BASIS OF PRODUCING A COGNITIVE BIAS IN
COURTROOM DISCOURSE: ILLUSORY CORRELATION-
AFFIRMATIVE ACTION-REVERSE DISCRIMINATION*
- Абабілова Н.М., Волкова В.О.** 37
*ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЄПРИКМЕТНИКОВИХ
КОНСТРУКЦІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ
Д.БРАУНА «КОД ДА ВІНЧІ»*
- Бахшієва Улькар Ельман гизи д** 49
*КАЗКОВІ СЮЖЕТИ ТА ОБРАЗИ ПОВ'ЯЗАНІ З
ТЮРКСЬКОЮ ЕПІЧНОЮ ТРАДИЦІЮ У ПОЕМІ «СІМ
КРАСАВИЦЬ» НИЗАМИ ГЯНДЖАВІ*
- Бернацька С.М.** 62
*РОЛЬ І ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ НА СУЧАСНУ
КУЛЬТУРУ МОВЛЕННЯ*
- Гембарук О.В.** 76
*ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ 'ДОЛЯ' У ПОЕЗІЇ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ*
- Гоцинець І.Л.** 84
*ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СМАРТФОНІВ НА
ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ*
- Клименко Л.В., Матвієнко А.П.** 96
*ЕВФЕМІЗАЦІЯ ТЕМИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ У ФРАНЦУЗЬКИХ
ЗМІ: ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ*

- Личук С.В.** 107
*НАЗВИ НАРОДНИХ ФІТОНІМІВ У ГОВІРКАХ ПОКУТТЯ
(На матеріалі говірок сіл Стецева і Стецівка Коломийського
району Івано-Франківської області, Україна)*
- Лугова Д.В.** 118
*АНТРОПОНІМІЧНІ УПОДОБАННЯ МЕШКАНЦІВ
м. ЗАПОРІЖЖЯ 2018-2022 рр.*
- Мельник І.В.** 127
*ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ШАНТАЖУ У
ПРОВОКАЦІЙНОМУ МОВЛЕННІ*
- Мішеніна Т.М.** 141
*СИНЕСТЕЗІЙНІ КОРЕЛЯТИ ГЛЮТОНІЧНИХ Й
ОДОРАТИВНИХ НАЙМЕНУВАНЬ В ІМПРЕСІОНІСТИЧНОМУ
ПИСЬМІ МИКОЛИ ХВИЛЬОВОГО*
- Птушка А.С.** 157
*КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ФАХІВЦЯ-
ФІЛОЛОГА З ПРЕДСТАВНИКАМИ АНГЛОМОВНИХ КРАЇН*
- Сизоненко Н.М., Антонюк М.А.** 169
*ЛІНГВАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ
ГРУП КРАЇНА-ВОРОГ, ВОРОЖІ ВІЙСЬКА, ОЧІЛЬНИК
КРАЇНИ-ВОРОГА В ПУБЛІЦИСТИЧНО-ПОЛІТИЧНОМУ
ДИСКУРСІ*
- Степаненко О.К., Волошина В.В., Медвідь Н.С.** 181
*ІНТЕРНЕТ-ЛІНГВІСТИКА ЯК НОВИЙ НАПРЯМ У
МОВОЗНАВСТВІ*
- Явдошук А.А.** 192
*ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ МОВОЗНАВСТВО: ВИТОКИ
ТА ПРИНЦИПИ*
- Янковець О.В.** 204
*КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ
ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОМОВ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРІВ
ВЕЛИКОБРИТАНІЇ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ
ВІЙНИ*

СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»

- Dyrda I.A., Maloivan M.V., Tomilina A.O.** 213
THE PECULIARITIES HEADLINES IN ENGLISH DISCOURSE THROUGH THE EXAMPLES FROM DAILY MAIL AND THE NEW YORKER
- Havran M.I., Krokhmalna Z.S.** 227
THE SIGNIFICANCE OF DEVELOPING INTERNATIONAL RELATIONS SPECIALITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE AND POLAND
- Kuleshova K.I.** 240
FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION
- Movmyga N.E., Polezhaieva O.V., Gyrenko I.V.** 249
USE OF STEM TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE TRAINING OF TECHNICAL PROFILE SPECIALISTS
- Shevelova-Harkusha N.V.** 267
PECULIARITIES OF THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH TO FUTURE MARINE SPECIALISTS
- Атаманчук М.О., Довгопола Л.І.** 278
ВИКОРИСТАННЯ Е-ПЛАТФОРМИ «MOZAIK EDUCATION» У НАВЧАННІ БІОЛОГІЇ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ
- Бацуровська І.В.** 291
МАСОВІ ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ КУРСИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЕЛЕКТРИЧНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ
- Безкровний О.В.** 304
ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Бержанір А.Л.** 314
ФІЛОСОФСЬКО-ДІАЛЕКТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ РНД ПРОГРАМ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Білер О.С., Павлушенко Н.М., Парфілова С.Л.** 324
*КРОСДИСЦИПЛІНАРНІ УРОКИ В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ
ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ*
- Богдан Т.В.** 339
*ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ У СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ,
ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ*
- Бондаренко Г.М., Курганнікова О.О., Носач О.О.** 352
*КОМП'ЮТЕРНЕ НАВЧАННЯ ЯК ДОПОМІЖНА
ТЕХНОЛОГІЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРАКТИКИ УСНОГО ТА
ПИСЕМНОГО АНГЛІЙСЬКОГО МОВЛЕННЯ*
- Вишнівська Н.В., Сокаль М.А., М'ягкоход Н.М.,
Бондаренко Л.С., Височан Л.М.** 365
*ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ В
УКРАЇНІ*
- Водяхін Є.В.** 378
*КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ СИСТЕМИ МУЗИЧНО-
РИТМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ЕМІЛЯ ЖАКА-ДАЛЬКРОЗА
НА ФОРМУВАННЯ НОВОГО АКТОРА В ТЕАТРІ «БЕРЕЗІЛЬ»*
- Гевко О.І., Романишина Л.М., Мірошніченко В.І.** 390
*ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ
ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН*
- Головко О.Я.** 401
*РОЛЬ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У РОЗВИТКУ
ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ*
- Гончар Л.В., Яценко Л.В.** 414
*ДІАГНОСТИКА РІВНІВ ГОТОВНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
ДО МАЙБУТНЬОГО СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ*
- Гришко С.В., Прохорова Л.А., Непша О.В., Зав'ялова Т.В.** 424
*ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСІВ
«ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ» ТА «ФІЗИЧНА
ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ» В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ*

- Добровольська Н.Л.** 437
*ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК
У СТУДЕНТІВ МОВНИХ ВУЗІВ ЗА ДОПОМОГОЮ
МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРОГРАМ*
- Єрмак Т.М.** 448
*ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ НАВИЧОК УЧНІВ ЗАСОБАМИ
ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*
- Желанова В.В.** 459
КЛЮЧОВІ ВІХИ ГЕНЕЗИ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В КИТАЇ
- Захарін С.В.** 469
*ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГІБРИДНОГО ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ*
- Карбованець О.І., Куруц Н.В., Демчинська М.І., Ловас П.С.** 479
*ДЕЯКІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ
ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ: ПРОГНОЗ ОСВІТНІХ
ТЕНДЕНЦІЙ, ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ*
- Кашина Г.С., Писаренко Н.В., Бараник З.П., Громоздова Л.В.,
Дербеньова Я.В.** 494
*ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ
ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ
ДИСЦИПЛІН ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ І
МАРКЕТОЛОГІВ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ*
- Крижановська Т.І., Крусь О.П.** 509
*ВИКЛАДАННЯ МУЗИКО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ*
- Кульчицький В.Й.** 519
*РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПОЛЬЩІ У
ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ:
РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ*
- Лаврова І.І., Сараєва О.В.** 530
*ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ ЧЕРЕЗ ІГРОВІ
ТЕХНОЛОГІЇ*

- Маленко Я.В., Кабак О.М.** 539
ЕКОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА: ЗАГАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА Й АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ
- Матвєєва О.О.** 554
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
- Матіяш В.В., Швець І.Б., Лановенко - Мельник Н.В.** 570
ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
- Мисник Т.Г., Аранчій В.І.** 586
МІСЦЕ І РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЖИТТІ ТА УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Мотика С.М.** 594
УСПІШНІСТЬ КЕРІВНИКА ВІЙСЬКОВОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: ПРОФЕСІЙНИЙ ТА ОСОБИСТІСНИЙ АСПЕКТИ
- Новак Г.Е.** 606
МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ МІЖ ПОЧАТКОВОЮ ТА СЕРЕДНЬОЮ ЛАНКАМИ ОСВІТИ
- Павленко Г.П., Шарлай Н.М., Коковська О.В.** 618
ЕФЕКТИВНЕ ФОРМУВАННЯ МЕДИКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ
- Пак А.** 629
ФОРМУВАННЯ МЕДІА-ОСВІЧЕНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ
- Писарчук О.Т., Жаркова І.І., Ратушняк Н.О., Чайка В.М., Янкович О.І.** 642
ІННОВАЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В УМОВАХ ВІЙНИ
- Поліщук Т.В., Возносименко Д.А., Рудницький С.О.** 653
ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ» У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ВИЩА МАТЕМАТИКА»

- Помирча С.В., Ішутіна О.Є., Носач А.М.** 665
*СТОРИТЕЛІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОНОЛОГІЧНОГО
МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ*
- Родіонов П.Ю., Родіонова О.В.** 674
*ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ*
- Синишина Ю.А.** 688
*МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ*
- Степаненко О.К., Хренова В.В., Ступеньков С.О.** 697
*НОВІ ГОРИЗОНТИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ
(УКРАЇНСЬКИЙ КЕЙС)*
- Толочко С.В.** 710
*ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ: ВІД ГЕЙМІФІКАЦІЇ ДО ПРОЄКТНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ*
- Трускавецька І.Я.** 726
*РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ
ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ
ЗДОРОВ'Я ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ STEM-
ОСВІТИ*
- Фотинюк В.Г.** 736
*ОБГРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ ЗДІЙСНЕННЯ ЗДОРОВОГО
ОБРАЗУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ (ВОЗ) З ВИКОРИСТАННЯМ
ОСВІТНИХ СТРАТЕГІЙ*
- Хоміцька В.М., Павлюк І.С., Гацко О.В., Гнутова Н.П.** 748
*МОТИВАЦІЯ ДО ЗАНЯТЬ СПОРТОМ НА ПОЧАТКОВОМУ
ЕТАПІ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*

СЕРІЯ «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

- Бурлак Ю.В.** 756
ІСТОРІЯ МАС-МЕДІА В УКРАЇНІ

- Довгулич С.І.** 762
КУРС ПОЛЬЩІ НА РЕАЛІЗАЦІЮ КОПЕНГАГЕНСЬКИХ КРИТЕРІЇВ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ В 1989-2004 РР.
- Казаков Г.І.** 775
ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО США ТА НІМЕЦЬКОЇ ІМПЕРІЇ НА ПОЧАТКУ ХХ ст. (1900-1914 рр.)
- Курганський Д.Р.** 788
ГОЛОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ КАНАДИ І США З ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ 2014 – 2015 РР.
- Петраш А.І.** 803
ТОВАРИСТВО ІСУСА І КОНСОЛІДАЦІЯ МАРІЙСЬКИХ СОДАЛІЦІЙ У ЛЬВІВСЬКІЙ АРХІДІЄЦЕЗІЇ В КІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.
- Руднік Д.Г.** 817
ДО ПИТАННЯ ПРО РЕФОРМУ ПРУССЬКОГО ВИБОРЧОГО ПРАВА У КІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.
- Філінюк А.Г., Клімчук Ю.А.** 830
ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ВИКЛАДАННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІСТОРІЇ В НУШ: НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ УЧАСТІ УКРАЇНЦІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РУСІ ОПОРУ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ
- Хоменко П.П.** 850
ПОЛЬСЬКА ПОЛІТИЧНА ЕЛІТА ТА РОСІЙСЬКА АГРЕСІЯ 1792 РОКУ
- Швець М.В.** 861
РОЛЬ СТИСЛИХ НАУК У ПІДРУЧНИКУ СТЕПАНА БАЛЕЯ "НАРИС ЛЬОГІКИ"
- Юй Сяосюе** 872
РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКИХ КУЛЬТУРНИХ ВЗАЄМИН У 1950-1960-Х РОКАХ

СЕРІЯ «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

Кундис Р.Ю., Лавриненко С.О., Никорович І.Ю., 885
Машталер І.І., Тіщенко О.М.
ВИКЛАДАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В
УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Шановні колеги!

Ви тримаєте в руках квітневий № 4(10) 2023 фахового журналу категорії Б “Вісник науки та освіти”, що став для багатьох представників науки хорошим порадищем, платформою для ділового спілкування, поглиблення знань, практичних навичок, підвищення професіоналізму.

Поєднання у нашому виданні теоретичних, практичних і методичних матеріалів, застосування інформаційних технологій є важливим джерелом і реальною допомогою для експертного співтовариства, професіоналів-практиків,

представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадськості.

Прийнято вважати, що інформаційно грамотний фахівець, ефективно добираючи потрібну інформацію, здатний критично її оцінювати, синтезувати отримані дані для вирішення реальних проблем, а також застосовувати її точно і творчо. З огляду на викладене, можна стверджувати, що одним з головних завдань нашого журналу є всебічне сприяння вирішенню проблем оптимізації процесів збирання, аналізу і передачі інформації.

Редколегія усвідомлює, що структура видання повинна змінюватися відповідно до вимог і потреб читачів, а також до процедурних норм і пріоритетів науки. Ми будемо вдячні за пропозиції наших читачів, за можливі зауваження співробітників науково-дослідних установ, колективів і фахівців.

Здоров'я Вам, щастя і успіхів!

З повагою,

**директор Видавничої групи «Наукові перспективи»,
кандидат наук з державного управління, доцент,
Лауреат премії Президента України для молодих вчених,
Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим**

Ірина Жукова

Шановні колеги!

Вітаю колектив редакції та читачів фахового журналу категорії Б з педагогіки, філології, історії та археології “Вісник науки та освіти” з виходом чергового номера у світ!

Із моменту заснування Вашого журналу, його тематика нерозривно пов’язана із сучасними світовими й вітчизняними моделями управління розвитком освітніх систем.

На сьогодні, стратегічним напрямом інституційних перетворень в Україні є забезпеченням зв’язку освіти з вимогами сучасного ринку праці з метою її наближення до стандартів європейських країн. Зазначені перетворення потребують наукового обґрунтування та відповідного комунікативного інструментарію.

Видання «Вісник науки та освіти» гідно займає одне з найбільш значущих місць серед засобів масової інформації та формує підґрунтя для інноваційного розвитку менеджменту освіти.

Ваше видання молоде, стійке до досягнення певної мети, енергійне, з відмінною командою, здатною долати будь-які труднощі.

Бажаю Видавничій групі «Наукові перспективи», всім співробітникам редакції творчих успіхів, здоров’я, щастя і більше відданих читачів!

**З повагою,
Ректор Державного закладу вищої освіти
"Університет менеджменту освіти",
член-кореспондент Національної
академії наук вищої освіти України,
доктор філософії**

Микола Кириченко

УДК 78.421

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4\(10\)-459-468](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4(10)-459-468)

Желанова Вікторія В'ячеславівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук, Київський університет імені Бориса Грінченка, Бульвар Ігоря Шамо, 18/2, м. Київ, 02154, <https://orcid.org/0000-0001-9467-1080>

КЛЮЧОВІ ВІХИ ГЕНЕЗИ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В КИТАЇ

Анотація. Актуальність поданої статті зумовлена глобалізаційними та євроінтеграційними вимірами сучасного суспільства, що об'єктивно детермінують необхідність зростання культурної компетентності особистості; підвищення ролі музичного мистецтва й музичної освіти; потяг вітчизняних музичних педагогів звертатися до досвіду китайської музичної освіти, яка є однією з давніх у світі й накопичила ґрунтовний теоретичний та практичний доробок у цій освітній галузі; бажання вітчизняних й китайських педагогів інтегруватися до світового освітнього простору при збереженні національних культурно-освітніх традицій; прагнення вітчизняних педагогів використовувати досягнення зарубіжної музично-педагогічної освіти, яка досліджена ще у недостатній мірі. У статті сконцентровано увагу на ключових віхах генези музичної освіти Китаю, що почала своє становлення ще за часів Конфуція, коли з'явилась видатна пам'ятка старокитайської співаної поезії «Ши Цзін» («Книги пісень»), що увійшла до канонічного збірника конфуціанських текстів У-цзин. Констатовано, що перші навчальні заклади, де викладались уроки музики були відкриті в Китаї англієцями та американцями («Училище імені Моррісона», «кабінет» Чун Сін, «читальня» імені Хе Лін Ін Хуа та ін.); що реформаторський рух (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) стимулював відкриття в різних містах Китаю «інститутів», що мали вже більшу кількість учнів. Висвітлено важливий крок у розвитку музичної освіти Китаю, що пов'язаний з впровадженням навчальної дисципліни «Музика» в професійні навчальні інституції. З'ясовано, що суттєвою подією у музичній освіті Китаю (перша чверть ХХ ст.) було відкриття закладів вищої музичної освіти (консерваторій) та музичних факультетів в університетах з метою навчання професійних музикантів і вокалістів, а також підготовки педагогів для навчання музики та співу. Зазначено, що важливою віхою у генезі музичної освіти в Китаї на початку

XX століття став процес активного поширення зарубіжних моделей музичної освіти, зокрема, моделей К. Орффа, З. Кодая та Е. Жак-Далькроза. Сучасний етап розвитку музичної освіти Китаю пов'язаний з її науковим обґрунтуванням.

Ключові слова: музична освіта Китаю, генеза музичної освіти Китаю, навчальна дисципліна «Музика», моделі музичної освіти, музичні факультети університетів.

Zhelanova Viktoriia Viacheslavivna Doctor of Pedagogical Sciences, professor, Professor of Department of Education, Psychological and Pedagogical Sciences of Borys Grinchenko Kyiv University, Ihor Shamo Boulevard, 18/2, Kyiv 02154, <https://orcid.org/0000-0001-9467-1080>

KEY MILESTONES IN THE GENESIS OF MUSIC EDUCATION IN CHINA

Abstract. The relevance of the presented article is determined by the globalization and European integration dimensions of modern society, which objectively determine the need to increase the cultural competence of the individual; increasing the role of musical art and music education; the urge of domestic music teachers to turn to the experience of Chinese music education, which is one of the oldest in the world and has accumulated thorough theoretical and practical experience in this educational field; the desire of domestic and Chinese teachers to integrate into the global educational space while preserving national cultural and educational traditions; the desire of domestic teachers to use the achievements of foreign musical and pedagogical education, which has not yet been researched to an adequate extent. The article focuses on the key milestones of the genesis of music education in China, which began its formation during the time of Confucius, when the outstanding monument of ancient Chinese sung poetry "Shi Jing" ("Books of Songs") appeared, which was included in the canonical collection of Confucian texts of the Wu-Jing. It was stated that the first educational institutions where music lessons were taught were opened by Englishmen and Americans ("Morrison School", the "office" of Chun Xin, the "reading room" of He Ling Ying Hua, etc.); that the reform movement (end of the 19th - beginning of the 20th century) stimulated the opening of "institutes" in various cities of China, which already had a larger number of students. The next step in the development of music education in China, which was related to the introduction of the educational discipline "Music" in the professional educational institutions, is highlighted. It was found that a

significant event in music education in China (the first quarter of the 20th century) was the opening of institutions of higher music education (conservatories) and music faculties in universities for the purpose of training professional musicians and vocalists, as well as training teachers to teach music and singing. It is noted that an important milestone in the genesis of music education in China at the beginning of the 20th century was the process of active dissemination of foreign models of music education, particularly, the models of music education by K. Orff, Z. Kodaly and E. Jacques-Dalcroze. The modern stage of the development of music education in China is related to its scientific justification.

Keywords: music education in China, the genesis of music education in China, the academic discipline “Music”, the models of music education, the music faculties of the universities.

Постановка проблеми. Глобалізаційні та євроінтеграційні виміри сучасного суспільства об’єктивно детермінують необхідність зростання культурної компетентності особистості. Особлива роль у формуванні зазначеного особистісного конструкту належить музичному мистецтву й музичній освіті. У пошуку шляхів удосконалення музичної освіти в Україні є доцільним звертатися до досвіду китайської музичної освіти, яка є однією з давніх у світі й накопичила ґрунтовний теоретичний та практичний доробок у цій освітній галузі. При цьому в Китаї, як і в Україні спостерігається тенденція інтеграції системи музичної освіти до світового освітнього простору при збереженні національних культурно-освітніх традицій, а також прагнення вітчизняних педагогів використовувати досягнення зарубіжної музично-педагогічної освіти, яка досліджена ще не у достатній мірі. Тобто зазначені об’єктивні обставини зумовлюють необхідність вивчення ключових віх генези музичної освіти в Китаї. До того ж метод ретроспективного аналізу містить суттєвий потенціал щодо визначення логіки та ціннісних орієнтирів певних процесів. У поданому дослідженні таким динамічним процесом є музична освіта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто відзначити, що різні аспекти проблеми музичної освіти в Китаї почали активно досліджувати, як вітчизняні, так й китайські науковці, а саме: проаналізовано історичні аспекти розвитку китайської музичної освіти та розкрито її роль у сучасному музичному вихованні учнів (Лі Цзі, Лю Лянь, Лю Сюй, Лю Чан, Сун Цзінан, Чень Хуейхуей); розглянуто теоретичні та методичні проблеми музичної педагогіки (Ван Яохуа, Чжен Цзіньян, Ма Так, У Шуньчжан, Чжу Юнбей); визначено специфіку

професійної освіти фахівців музично-педагогічної галузі в КНР (Сюй Цянь, Лю Цзін, Лян Чженьвей); висвітлено особливості підготовки вчителів музики в КНР у період після «Культурної революції» (Ван Юечжи, Чжоу Чженьюй); проаналізовано впровадження ідей вальдорфської педагогіки в системі музичної освіти в Китаї (О. Іонова, Ван Юечжи); визначено сутність та структуру професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва (Лінь Є, І. Полубоярина, Т. Пухальський, Т. Пляченко, Цай Ювей, Ху Маньлі, Т. Щєбликіна); проаналізовано взаємозв'язок між змістом освітнього процесу в закладах вищої освіти музично-педагогічного профілю та потребами шкільної освіти в Китаї (Ван Гоань, Вей Хуан, Хоу Зінхонг, Чжен Лі, Цзінь Явен та ін.); представлено досвід впровадження прогресивних ідей К. Орффа, З. Кодая в закладах дошкільної та середньої освіти КНР (Ван Чункей, Ке Гоу, О. Кін, О. Попова, Сівен Ван, А. Ткачов, Н. Ткачова).

Мета статті полягає у визначенні ключових віх генези музичної освіти Китаю.

Виклад основного матеріалу. Музична освіта Китаю має давню історію й почала своє становлення ще за часів Конфуція (770–255 рр. до н. е.). Відомий мислитель сам любив грати на цині. Саме у часи Конфуція з'явилась видатна пам'ятка старокитайської співаної поезії «Ши Цзін» («Книги пісень», 484 рік до н. е.), що містить поезії XI–VIII ст. до н. е. Варто відзначити, що історичні хроніки доводять, що Конфуцієм було здійснено компіляцію цієї збірки. Саме він відібрав десятку частину із трьох тисяч пісень та склав їх антологію. У такому вигляді «Книги пісень» увійшла до канонічного збірника конфуціанських текстів У-цзин [5].

Вже тоді діти китайської еліти залучались до вивчення китайської мови, арифметики та співів. При цьому співи, зберігаючи традиції попередніх поколінь, передавались з покоління в покоління не залежно від політичних подій [6].

Суттєве місце в історії розвитку музичної освіти в Китаї посідає Музична палата (Юе Фу) (період правління династії Цинь) (221 р. до н. е. – 206 р. до н. е.). Основні завдання Музичної палати були пов'язані з підготовкою професійних вокалістів і музикантів, учителів музики; проведенні досліджень із теорії музики; створенні й виконанні нових музичних творів [12].

Першим навчальним закладом, де викладались уроки музики була школа в Аомені (1842), яку відкрили англійці та американці. Потім ця школа була переведена в Гонконг під назвою «Училище імені

Моррісона». Як відомо, Роберт Морісон (1782–1834) був англійським місіонером, який приїхав до Китаю одним із перших [13].

Окрім цього в Китаї існували такі установи, як-от: «читальні», «кабінети», «училища», що також відкривались спільно з американцями, англійцями, французами, які емігрували після Англо-Китайської війни (1840 – 1842 рр.). У зазначених закладах вивчалась китайська мова, арифметика, іноземні мови, а також через уроки музики відбувалось долучення до європейської культури. Серед них відомими були «кабінет» Чун Сінь («Віра в себе», 1845 р.), «читальня» Цин Сінь («Чиста душа», 1861 р.) в Шанхаї, читальня імені Хе Лін Ін Хуа (1881 р.), читальня імені Хуе Вень (1890 р.), кабінеті для дівчат (1892 р.) [4].

Кінець XIX – початок XX ст. знаменувався появою реформаторського руху в Китаї. Представники китайської інтелігенції (Кан Ювей, Лян Цічао, Шень Сінгун, Цай Юаньпей, Фей Ші, Ван) усвідомлювали гостру необхідність змін в країні, що були зорієнтовані на досягнення світової культури, якими мали опанувати китайці. Це, на їх думку, мало відбуватись в «інститутах», які відкривались в різних містах Китаю й мали вже більшу кількість учнів (1890) [11].

Наступні кроки у розвитку музичної освіти Китаю були пов'язані з впровадженням навчальної дисципліни «Музика» в професійні навчальні інституції, зокрема, в педагогічних навчальних закладах Наньцзін і Баодін, що займалися підготовкою вчителів малюнка та живопису. Самостійна дисципліна «Музика», як доводять китайські дослідники, існувала з 1906 року [11].

Статус обов'язкового предмету в загальноосвітніх школах Китаю музичне виховання отримало з 1912 р. Із цього ж року уроки музики перестали бути предметом за вибором і стали обов'язковими не лише в початковій, а й у середній школі [11].

З 1908 року в Китаї почали готувати вчителів гімнастики і Музики в спеціальній школі. Це був державний навчальний заклад, що розташовувався в місті Тянь Цзінь [3].

У першій чверті XX ст. у Китаї, як свідчать наукові дослідження, почали відкриватися заклади вищої музичної освіти й музичні факультети. Метою цих освітніх закладів було навчання професійних музикантів і вокалістів, а також підготовка педагогів для навчання музики та співу.

Як відомо, таким навчальним закладом був Пекінський жіночий вищий педагогічний інститут, що був створений в 1919 році на базі Пекінського університету, а в 1920 році в цьому інституті було відкрито

музичний факультет. Заняття в ньому проводились за європейською системою навчання.

Потім було створено низку закладів музичної освіти, а саме:

- консерваторію в Шанхаї (1927 р.);
- музичний факультет у приватному Яньцзінському університеті (1929 р.);
- музичний факультет у приватному Хуцзянському університеті (1929 р.);
- музичний факультет у в Приватному Учжанському професійному інституті мистецтв (1930 р.);
- музичний факультет у Приватному Шанхайському професійному інституті мистецтв (1930 р.);
- музичний факультет в Хуасісехеському університеті (1930 р.);
- музичний і театральний факультети в Державному Пекінському інституті мистецтв (1934 р.);
- Музичний будинок у провінції Чжецзян (1937 р.)[2].

Варто зауважити, що в окреслених вище закладах освіти працювали як китайські, так й зарубіжні педагоги-виконавці з США, Італії, що об'єктивно створювало умови для інтеграції китайських студентів до європейської музики та європейського виконавчого мистецтва. До того ж знаковою подією в музичній освіті стало прийняття 1939 року стандарту музичної педагогічної освіти, що стало початком її стандартизації [12, с. 37].

Стрімкий розвиток музичної освіти пов'язаний з утворенням в 1949 році Китайської Народної Республіки, що знаменувала низку конструктивних реформ, зокрема, в галузі музично-педагогічної підготовки фахівців. Змістом цих реформ було створення мережі державних закладів музичної та педагогічної освіти. Прим цьому приватні заклади освіти було закрито або об'єднано з державними освітніми закладами. Укрупнення та централізація закладів вищої освіти зумовили доцільність їх переходу під юрисдикцію Міністерства просвіти КНР. За причиною нестачі шкільних педагогів, у 50 – 70-х роках ХХ ст. у Китаї за розпорядженням уряду розпочали створювати хоча б по одному новому педагогічному закладу в кожній провінції [1].

У 1949 року було відкрито консерваторію в місті Тяньцзін, яку в 1958 року було переведено до Пекіну й названо Пекінською центральною консерваторією. З 1958 року почали функціонувати Тяньцзінська, Шеньянська, Уханьська, Гуанчжоуська та Сичуаньська

консерваторії. З 1960 року – Сіаньська консерваторія. У 1964 році в Пекіні було засновано першу китайську консерваторію, де вивчались виключно китайські народні й класичні твори [2].

Суттєвою віхою в генезі музичної освіти в Китаї на початку ХХ століття є процес активного поширення зарубіжних моделей музичної освіти в цій країні, зокрема, моделей музичної освіти К. Орффа, З. Кодая та Е. Жак-Далькроза, що отримали узагальнене трактування у форматі «Орф-підходу», що передбачав імпровізацію, що синтезує танець, співи, рух і музику в цілісну композицію. Китайська дослідниця Ван Чункей довела, що реалізація Орф-підходу в системі музичної освіти Китаю розпочалося з 80-х років ХХ ст. Спочатку це було копіювання зарубіжного досвіду, а потім відбулась інтеграція орфівської музично-педагогічної практики з традиціями китайського музичного мистецтва, що було природнім, оскільки, як відомо, в пекінській опері завжди синтезувались елементи музики, танцю, співу, акробатики, прийоми військового мистецтва з текстовим супроводом [6].

Варто зауважити, що у сучасній школі Китаю діти навчаються грати на піаніно, флейті та баяні. Навчання відбувається у дві зміни: у першій половині дня діти навчаються китайському співу, у другій – гри на музичних інструментах. Тобто вони і співають, і самі собі акомпанують. Змістом освіти є традиційні народні пісні китайського народу [14].

На початку ХХІ століття почалось наукове обґрунтування різних проблем музичної освіти в Китаї. Так Ян Бохуа в дисертаційній роботі «Музичне виховання в загальноосвітніх школах сучасного Китаю» обґрунтував певні етапи розвитку музичної освіти, а саме:

- ✓ перший етап (1949 – 1965 рр.) – характеризується становленням музичної освіти в Китаї;
- ✓ другий етап (1966 – 1976 рр.) – кризовий етап в житті Китайського суспільства, закриття музичних навчальних закладів, професійних і самодіяльних музичних колективів;
- ✓ третій етап (кінець 1970 – рр. – кінець ХХ ст.) – характеризується відродженням культурного життя в КНР.

Ян Бохуа з'ясував, що на початку ХХ століття програми музичної освіти оновились творами західноєвропейських композиторів, а до шкільної програми було уведено співи. Науковець конкретно сформулював проблеми, з якими стикається школа у вивченні навчальної дисципліни «Музика» [8].

У дослідженні Фань Чжень-сюаня з'ясовано основні тенденції розвитку музичної освіти китайських школярів у ХХ столітті. При

цьому сконцентровано увагу на впливі на розвиток музичної освіти ідей давньо-китайської філософської думки щодо гармонійного виховання людини в єдності з природою та соціумом, зокрема засобами музичної освіти. Фань Чжень Сюань довів, що з початку ХХ століття музичне мистецтво посідає важливе місце в гуманітарній освіті Китаю й відіграє важливу роль у виховній роботі в системі шкільної та позашкільної освіти. Беручи до уваги результати аналізу державних програм та стандартів для учнів середніх шкіл, затверджених Міністерством освіти КНР, автор довів, що метою музичної освіти є створення естетичних засад для розвитку особистості у контексті виховання у школярів духовних якостей та сензитивності до позитивного впливу музичного мистецтва [6, с. 121 – 134].

Висновки. Відтак, маємо констатувати, що музична освіта в Китаї має тривалу історію, що сягає в глибину тисячоліть й починає своє становлення ще за часів Конфуція й періоду правління династії Цинь. Відтоді музична освіта Китаю має ціннісну природу, оскільки завжди базувалась на традиційних китайських цінностях. Проте поступово музична освіта інтегрувалась з доробками європейської музичної освіти, що активізувало взаємовплив музично-педагогічного досвіду китайських та європейських фахівців при збереженні національних традицій. Відомі такі заклади музичної освіти, що відкрили американці та європейці, як-от: «Училище імені Моррісона», «кабінет» Чун Сінь, «читальня» Цин Сінь. Наступні кроки у розвитку музичної освіти Китаю були пов'язані з педагогічними навчальними закладами Наньцзін і Баодін, що займалися підготовкою вчителів малюнка та живопису; з державним навчальним закладом, в місті Тянь Цзінь, де готували вчителів гімнастики і Музики. ХХ століття в музичній освіті Китаю знаменувало відкриття музичних факультетів в Яньцзінському, Хуцзянському, Учжанському, Шанхайському, Хуасісехеському університетах та Тяньцзінської, Шеньянської, Уханьської, Гуанчжоуської, Сичуаньської, Сіаньської та Пекінської консерваторій.

Відтак, розвиток музичної освіти в Китаї відбувався з опорою на такі ґрунтовні ідеї, як-от:

1) визнання на державному рівні високого соціального статусу вчителя музичного мистецтва, який володіє майстерністю духовно-естетичного виховання учнів засобами музики та співу;

2) важливість постійного збагачення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів музичного профілю цінними зарубіжними інноваціями на основі збереження її стійкого ядра, яке складають традиційні китайські цінності;

3) цілеспрямоване використання музичного мистецтва як чинника всебічного розвитку особистості та засобу оволодіння учнями зовнішньою та внутрішньою виконавською технікою [7].

Для української музичної освіти цінними для імплементації є такі ідеї китайської музичної педагогіки, як-от:

- гуманізація та гуманітаризація освітнього процесу;
- формування гармонійно розвиненої особистості вчителя;
- індивідуалізація в підготовці вчителів;
- підготовка вчителів музики у поєднанні спеціальних дисциплін із ґрунтовним загальним музичним вихованням та загальнокультурною та психолого-педагогічною освітніми складовими.

Подальшого дослідження потребує аспект нормативного супроводу змісту музичної освіти Китаю у форматі державних нормативно-правових документів та програм музичної освіти шкільного та університетського рівнів.

Література:

1. Гладуш В., Мен Син. Особенности развития педагогического образования в Китае. *Імідж сучасного педагога*. 2014. № 5. С. 23–27.
2. Лю Цзин. Развитие содержания профессиональной подготовки педагогов-музыкантов в Китае : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Минск, 2019. 29 с.
3. Михайличенко О.В. Основи загальної та музичної педагогіки: теорія та історія: навч. посібник для студентів музичних спеціальностей. Суми: Видво «Наука», 2004. 210с.
4. Сунь Цзинань. Летопись китайского музыкального образования в период новой истории 1840-2000 гг. Шаньдун, 2004. 609 с.
5. У Хунюань. Китайская художественная песня: история и теория жанра: дис. ... канд. искусствовед. : 17.00.03. Харків, 2016. 231 с.
6. Фан Чжень-сюань. Основні тенденції розвитку музичної освіти Китаю ХХ ст.. поєднання традицій та інновацій. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2017. № 48. С. 121–134.
7. Чжоу Юнь. Історичні передумови та сучасні тенденції розвитку музично-педагогічної освіти в КНР. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя : Клас. приват. ун-т, 2017. Вип. 55 (108). С. 18–24.
8. Ян Бохуа. Музыкальное воспитание в общеобразовательной школе современного Китая : дис. ...канд. педаг. наук : 13.00.02. Санкт-Петербург, 2008. 161 с.
9. Wang Chunmei. Practical Application of Orff Schulwerk Mode in College Music Teaching. *ICEMEET-2019: 3rd International Conference on Economics, Management Engineering and Education Technology*. Francis Academic Press (UK), 2019. С. 1163-1167. DOI: 10.25236/icemeet.2019.235.
10. 丁善德. 上海音乐学院简史 [M].上海 : 音乐学院出版社. 1987. 149 页.
11. 苗鸿信;;社会音乐教育发展的战略思考[A];社会音乐研究论文集[C];1990年
12. 张伟. 20世纪中国声乐教育[D]; 陕西师范大学. 2005年. 367 页.

13. 王欢;;我国中小学音乐教育发展及存在问题探析[J];湖北成人教育学院学报;2008年05期

14. 周广仁. 钢琴手指基本练习. 2018.

References:

1. Hladush V., Men Syn. (2014). Osobennosti razvytyia pedahohycheskoho obrazovanyia v Kytai [Features of the development of pedagogical education in China]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – The image of a modern teacher*, 5, 23–27 [in Ukrainian].

2. Liu Jing (2019). Razvytye sodержaniia professyonalnoi podhotovky pedahohov-muzykantov v Kytai [Development of the content of professional training of music teachers in China]. Avtoreferat kandydats`koi dysertatsii [Abstract of thesis candidate`s dissertation]. Minsk [in Russian].

3. Mykhailychenko O.V. (2004). *Osnovy zahalnoi ta muzychnoi pedahohiky: teoriia ta istoriia: navch. posibnyk dlia studentiv muzychnykh spetsialnostei* [Basics of general and musical pedagogy: theory and history: teaching. a guide for students of music majors]. Sumy: Vidvo "Nauka" [in Ukrainian].

4. Sun Jinan (2004). *Letopys kytayskoho muzykalnoho obrazovanyia v peryod novoi ystoriy 1840-2000 hh* [Chronicle of Chinese musical education in the period of new history 1840-2000]. Shandong [in Russian].

5. In Hongyuan (2016). Kytayskaia khudozhestvennaia pesnia: ystoriia y teoriia zhanra [Chinese art song: history and theory of the genre]. *Kandydats`ka dysertatsiia* [Candidate`s dissertation]. Kharkiv [in Russian].

6. Fan Zhen-xuan (2017). Osnovni tendentsii rozvytku muzychnoi osvity Kytaiuu KhKh st.. poiednannia tradytsii ta innovatsii [The main trends in the development of music education in China in the 20th century. A combination of traditions and innovations]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty* [Means of educational and research work], 48, 121–134 [in Ukrainian].

7. Zhou Yun (2017). Istorychni peredumovy ta suchasni tendentsii rozvytku muzychno-pedahohichnoi osvity v KNR [Historical prerequisites and modern trends in the development of music and pedagogical education in the People's Republic of China]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vshchii i zahalnoosvitnii shkolakh* [Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools]. Zaporizhzhia: Class. private University, 18–24 [in Ukrainian].

8. Yang Bohua (2008). Muzykalnoe vospytanye v obshcheobrazovatelnoi shkole sovremennoho Kytai [Musical education in the comprehensive school of modern China]: *Kandydats`ka dysertatsiia* [Candidate`s dissertation]. St. Petersburg [in Russian].

9. Wang Chunmei (2019). Practical Application of Orff Schulwerk Mode in College Music Teaching. ICEMEET-2019: 3rd International Conference on Economics, Management Engineering and Education Technology. Francis Academic Press (UK), 1163-1167. DOI: 10.25236/icemeet.2019.235 [in English].

10. 丁善德. 上海音乐学院简史 [M].上海: 音乐学院出版社. 1987. 149 页.

11. 苗鸿信;;社会音乐教育发展的战略思考[A];社会音乐研究论文集[C];1990年

12. 张伟. 20世纪中国声乐教育[D]; 陕西师范大学. 2005年. 367 页.

13. 王欢;;我国中小学音乐教育发展及存在问题探析[J];湖北成人教育学院学报;2008年05期

14. 周广仁. 钢琴手指基本练习. 2018.

Журнал

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 4(10) 2023

Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл.,
м. Київ, вул. Льва Толстого, 63
e-mail: gotoprint@gmail.com